

Культурні здобутки українських урядів в освітній політиці

- Розбудова української школи за доби Центральної Ради (було засновано 53 українські гімназії, укладено нові навчальні програми, розроблено план українізації школи).
- Українізація шкільної справи у період Гетьманату П. Скоропадського (існувало 150 українських гімназій, було запроваджено українську мову, історію та географію України як обов'язкові предмети в російськомовних школах, видавалися підручники українською мовою, приділялася особлива увага підготовці кваліфікованих україномовних викладачів тощо).
- Поглиблення українізації школи за доби Директорії.

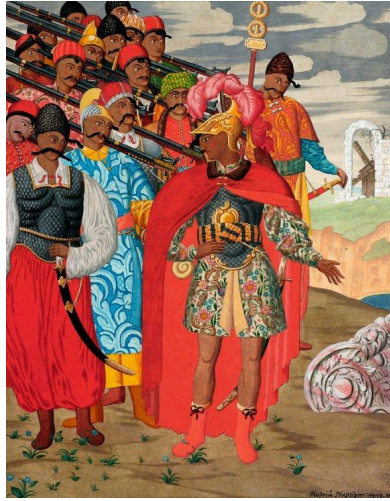
Більшовицька освітня політика

- **Ідеологізація шкільної освіти** більшовиками (викладання історії, літератури та інших гуманітарних дисциплін на засадах ідей соціалізму);
- **припинення процесу українізації** школи;
- запровадження **безплатного й обов'язкового** навчання для дітей віком від 7 до 16 років;
- створення (започатковано в 1920 р.) єдиної загальноосвітньої трудової семирічної школи, що мала два ступені: 1—4 класи та 5—7 класи; можливість продовження навчання в середніх професійно-технічних школах.
- Заходи щодо **ліквідації неписьменності дорослих**. Створення шкіл для дорослих — **лікнепів**.
- Ломка дореволюційної системи вищої освіти в умовах більшовицької влади; реорганізація управління вищою школою з метою **звуження впливу старої професури** й антибільшовицьки налаштованого студентства; запровадження посади комісара вузу з метою політичного контролю та обмеження самоврядування.
- Затвердження нових правил прийому, згідно з якими перевага при зарахуванні надавалася представникам робітничого класу і трудового селянства (березень 1919 р.).
- Скасування плати за навчання, введення стипендій.
- Створення **робітничих факультетів (робітфаків)** для підготовки робітничої та селянської молоді до навчання (1920 р.).
- Закриття університетів, створення на їхній основі інститутів народної освіти (1920 р.), відновлені у 1933р.

Становище в інших галузях культури	
Наука	• Складні умови розвитку науки в роки революції та громадянської війни. • 24 листопада 1918 р. — урочисте відкриття Української Академії наук (УАН). Перший президент УАН — В. Вернадський. Робота у складі УАН трьох структурних відділів: історико-філологічного, фізико-математичного, соціально-економічного. • Еміграція великої кількості науковців, рятуючись від політичних переслідувань і голоду
Література	• Відображення у творах літератури 1917—1921 рр. складної й суперечливої панорами життя.

	• Помітна течія в поезії - революційний романтизм, представниками якого були В. Сосюра («Третя рота»), В. Чумак («Заспів»), В. Еллан-Блакитний («Удари молота і серця») та ін. • Виникнення літературних об'єднань: • «Біла студія» — літературне угруповання українських символістів, створене 1918 р. в Києві, до якого входили Я. Савченко, К. Поліщук, П. Тичина, М. Терещенко, В. Ярошенко, Лесь Курбас та інші; представники угруповання поєднували принципи езотеричних і містичних мотивів з ідеєю національного відродження. • «Неокласики» — група українських поетів та письменників-модерністів, до якої входили М. Зеров, П. Филипович, М. Рильський, М. Драй-Хмара; представники угруповання відмежовувались від так званої пролетарської культури, прагнули наслідувати мистецтво минулих епох, віддавали перевагу історико-культурній та морально-психологічній проблематиці. • «Панфутуризм» — літературне угруповання футуристів в Україні створене після Жовтневої революції, заснування і діяльність якого пов'язані з ім'ям поета і теоретика М. Семенка, який разом з однодумцями розробляв теоретичні питання «нової літератури»
Театральне і музичне мистецтво	• Заснування за доби Гетьманату Українського театру драми та опери. • 1918 р. — видання Народним секретаріатом освіти України розпорядження місцевим радам «Про введення контролю над діяльністю кінематографів і театрів». • Діяльність корифеїв української сцени — О. Мар'яненка, М. Борисоглібської, молодих талановитих акторів — О. Сердюка, Л. Гакебуша, К. Кошевського. • 1917 р. — заснування Лесем Курбасом «Молодого театру» — театру пошуків нових форм втілення сучасної та класичної драматургії. • 1920 р. — заснування у Вінниці Українського драматичного театру ім. І. Франка, який очолив Гнат Юра.
Театральне і музичне мистецтво	• 1918 р. — заснування за доби Гетьманату Державного симфонічного оркестру під керівництвом О. Горілого, який у 1919 р. за радянської влади перейменували в Республіканський симфонічний оркестр ім. М. Лисенка • Діяльність симфонічних оркестрів у Харкові, Катеринославі, Одесі. • Створення Української державної капели під керівництвом О. Кошиця. • 1919 р. — створення Державної української-мандрівної капели («ДУМКА») на чолі з Н. Городовенком. • Заснування Української-республіканської капели (УРК), яка в 1919—1920 рр. з успіхом виступала за кордоном (Австрія, Франція, Бельгія, Голландія тощо); розпад капели через еміграцію великої кількості митців.
Образотворче мистецтво	• Загибель великої кількості художніх цінностей (картин, скульптур, монументів, архітектурних ансамблів тощо) під час війни. • 5 грудня 1917 р. — урочисте відкриття Української академії мистецтв, ректором якої став М. Бойчук, • Об'єднання навколо ректора Української академії мистецтв молоді талановитої молоді, які заснували так звану школу Бойчука («бойчукісти»), що справила значний вплив на подальший розвиток не лише українського, а й світового мистецтва.

- Творчість талановитого українського графіка **Г. Нарбута** (ЗНО!!!) – створив ескізи держ. Герба, поштових марок, грошових купюр, ілюстрував «Українську абетку» та поему І.Котляревського «Енеїда».

Г. Нарбут «Еней та його військо» - ЗНО!!!

- Відкриття в жовтні 1918 р. у **Ромнах (на Сумщині)** першого в Україні пам'ятника **Т. Шевченку** (скульптор **І. Кавалерідзе**) – ЗНО!!! **Стиль - конструктивізм**

Релігійне життя

1. Процес *секуляризації* культури - звільнення від церковного впливу в громадській та інтелектуальній діяльності, художній творчості тощо.
2. Кінець січня 1919 р. - ухвалення РНК УСРР «Закону про відокремлення церкви від держави і школи від церкви», згідно з яким передбачалася передача в руки держави храмів; надання органам влади права закривати небажані храми.
3. Наступ більшовицького керівництва на релігію і церкву (священники та віруючі ставали жертвами червоного терору).
4. Створення передумов для організаційного оформлення Української *автокефальної* православної церкви у **1921р.** – церкви, *незалежної* від московського патріархату. Митрополит - **Василь Липківський**. Проіснувала до **1930р.**, ліквідована за наказом **Й. Сталіна** як осередок “петлюрівщини”.